

MIECZYŚLAW MĘKAL

ur. 1923; Chełm

Miejsce i czas wydarzeń	Chełm, dwudziestolecie międzywojenne
Słowa kluczowe	dzieciństwo, życie codzienne, kocie łby, kino

Przedwojenny Chełm

To przed wojną, jeśli chodzi o to, to ulice to było utrapienie, bo to, jak to się mówi, takie przysłowiowe, potocznie nazywa się „kocie łby”. Wszystko kamienie. Nie było żadnej ulicy porządnej, chodniki też takie, no. No cóż wielkiego? No, tutaj jeszcze, jak tu nadmieniałem, w Chełmie był ten, dwie jednostki wojska było. 7 Pułk Piechoty Legionów, piechota była i 2 Pułk Artylerii Ciężkiej. No, później na froncie, jak to w 1939 roku pojechali na front i wszystko zaginęło. Nie wiem, żadnych wiadomości nie ma gdzie to się podziało, gdzie to, jak to zlikwidowane.. Obecnie nie słyszałem o tych jednostkach. No coż mogę więcej powiedzieć. Jeśli chodzi o wygląd miasta, to w ogóle to niebo do ziemi, jak to się mówi. Ten, który urodzony dawno był, jeszcze przed wojną a dzisiaj by wrócił, gdzieś był tam w jakichś innych stronach i wrócił to nie poznałby Chełma. Był tak rozbudowany i teraz zaopatrzony Chełm i ulice te, i chodniki, i jezdnie, i to wszystko. No, samochodu przed wojną się nie widziało, tak jak obecnie, że przejść przez szosę nie można było. Samochody nawet wojsko nie miało tak odpowiednią ilość, ile potrzebowali. A dzisiaj teraz, troszeczkę nieco są, no inaczej się ludziom żyje, to jest inne. Może więcej jakiejś pracy i chęci do życia i tak dalej, no i potrzeby i tak dalej, tak że no troszeczkę nieco inaczej się żyje jak wtedy. No, ja sam jeszcze przed wojną się wychowywałem, to w biedzie wychowany byłem. Ledwo ja chodziłem tak jeszcze jako chłopak do szkoły, to przecież miałem do szkoły jakieś ponad 2 kilometry. To ja chodzić nie miałem w czym, skoro tylko wiosna, mróz puścił, to ja prawie na bosaka i do samej jesieni chodziłem na bosaka do szkoły, bo nie miałem [butów], tak że... Coś okropnego było jesienią. [Do szkoły] chodziłem piechotą, a jak inaczej? Samochodów, autobusów [nie było]... O dryndy, takie dorożki były przed wojną. Było sporo nawet takich, zamiast tych taksówek obecnie, to dorożki były. Dorożkarze tak zwane w skrócie. [Moja droga do szkoły] to ja miałem takie o trasę, tak jak teraz obecnie jest ulica Wołyńska, i tutaj jak teraz jest 11 Listopada, obojętnie, bo tam można było i jedną, i drugą, bo to równoległe ulice były. Tak że albo jedną, albo drugą ulicę. Chodziłem do szkoły na Szwoleżerów, koło Gmachu, na

Szwolężerów i do szkoły tam... A poza tym, cóż tam? Nie, tam nie było [bloków]. Bloki dopiero zaczęli budować przed wojną, gdzieś w 1928 – 29 roku. Gdzieś od 1928 roku zaczęli budować. W ogóle dyrekcja zaczęła się budować, bo to miała dyrekcja być kolejowa, przeniesiona z Radomia, bo tam widocznie miejsc nie chcieli im dać, skąpe, nie tego... Tak że tutaj wszystko budowali, a tu ten Gmach, tu to cała dyrekcja, jest Gmach teraz, tutaj 10 – lecia, to miało być dyrekcja, a tu resztę, tu niżej, tu jak górna dyrekcja i dolna, tu te wszystkie mniejsze bloki przy Piłsudskiego, to miały być dla urzędników budowane było. To jak dyrekcję tą budowali, to tutaj jak teraz stadion jest tutaj na Szwolężerów to takie budki były. O takie o tymczasowe takie, baraki takie, żeby robotnicy mogli tam się kwaterować i przespać, i tak dalej. A kredę tak założmy, wykopy bardzo duże wykopy robiły, to takie były Olendry, wozaki, wozami wywozili kredę na... O tutaj jak jest teraz, no, Batorego, to już wszystko wywieziona kreda taka na nasyp taki ten.

Było [kino w Chełmie]. Zorza, tam na Lubelskiej. Było kino i to dobre kino. No, teatr... Teatru zdaje się, że nie było. Teatru nie było. O, to tam... Restauracje... Restauracje tutaj to były tutaj jak plac Łuczkińskiego, teraz koło apteki. Było gdzie Oaza, tam było taki... Nie wiem co to było. Hotel czy to nie hotel, jakiś, coś podobnego. To tak był jedna restauracja, to Oaza i zaraz koło apteki, tego Wasilewskiego była następna, obok zaraz. Teraz też apteka tam jest. I tutaj na Kolejowej była taka mordownia, jak to nazywają. Koło, niedaleko dworca kolejowego. A poza tym, to więcej, dalej nie pamiętam, bo tam za wiele nie chodziłem, tak że nie wiem dokładnie jak to było.

Data i miejsce nagrania	2010-02-24, Chełm
Rozmawiał/a	Ilona Sawicka
Transkrypcja	Ilona Sawicka
Redakcja	Maria Radek
Prawa	Copyright © Ośrodek "Brama Grodzka - Teatr NN"